

คู่มือ
เขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA)
และสินค้าอาเซียน (ATIGA)

Department of Foreign Trade
Electronic Book

ASEAN:ATIGA

ความตกลงการค้าสินค้าของอาเซียน

ASEAN:AFTA

เขตการค้าเสรีอาเซียน

 AEC

dft

กรมการค้าต่างประเทศ

กระทรวงพาณิชย์

คำนำ

อาเซียนเป็นกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่มีความสำคัญและใกล้ชิดกับไทยมากที่สุด ซึ่งหนึ่งในพันธกิจของอาเซียนนั้นคือการเปิดเสรีทางการค้าตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area) หรือที่เรียกว่า AFTA ซึ่งเป็นความตกลงเขตการค้าเสรีฉบับแรกของไทย มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ปี 2535 เป็นต้นมา ซึ่งเป็นการทยอยลดและยกเลิกภาษีทางการค้า รวมถึงอุปสรรคการค้าอื่นๆ ที่มีใช้อยู่ ระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน 10 ประเทศ ได้แก่ ไทย สิงคโปร์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ บรูไน กัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนาม โดยระยะแรกอาเซียนดำเนินการภายใต้ข้อกำหนดตามความตกลงว่าด้วยการใช้มาตรการกำหนดอัตราอากรรวม หรือ CEPT (Common Effective Preferential Tariff) ซึ่งต่อมาได้มีการปรับปรุงให้เป็นความตกลงการค้าสินค้าของอาเซียน หรือ ATIGA (ASEAN Trade in Goods Agreement) มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 17 พฤษภาคม 2553 ถึงปัจจุบัน

อาเซียนถือเป็นกลุ่มประเทศคู่ค้าที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของไทย โดยมีมูลค่าการค้าเพิ่มขึ้นมาโดยตลอดจนปัจจุบัน อาเซียนเป็นประเทศคู่ค้าอันดับหนึ่งของไทย โดยเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอย่างเป็นทางการเมื่อปลายปี 2558 ซึ่งเสริมโอกาสให้ผู้ประกอบการในอาเซียนในการขยายตลาดจากระดับประเทศ ไปสู่ตลาดระดับภูมิภาคที่มีประชากรมากถึง 600 ล้านคน ส่งเสริมแหล่งวัตถุดิบ และสร้างรายได้เปรียบในการแข่งขัน

กองสิทธิประโยชน์ทางการค้า กรมการค้าต่างประเทศได้จัดทำเอกสารนี้ขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ผลิต ผู้ส่งออกและผู้สนใจทั่วไปได้เข้าใจกระบวนการใช้สิทธิประโยชน์ภายใต้เขตการค้าเสรีอาเซียน หรือ AFTA และใช้เป็นข้อมูลเพื่อศึกษาวางแผน และแก้ไขปัญหาการค้า เพื่อการส่งออกไปยังกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนต่อไป

กองสิทธิประโยชน์ทางการค้า
กรมการค้าต่างประเทศ
พฤษภาคม 2561

สารบัญ

เขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA)	6
ความตกลงการค้าสินค้าของอาเซียน (ATIGA)	9
- เป้าหมายการลดภาษี	
- สินค้าอ่อนไหว (SL)	
- สินค้าอ่อนไหวสูง (HSL)	
การใช้ประโยชน์จากความตกลงการค้าสินค้าของอาเซียน	15
- กฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า (Rules of Origin: ROO)	
- ระเบียบปฏิบัติในการออกหนังสือรับรอง ถิ่นกำเนิดสินค้า	
การรับรองถิ่นกำเนิดสินค้าด้วยตนเอง (Self-Certification)	28
หน่วยงานผู้มีอำนาจในการออกหนังสือรับรอง ถิ่นกำเนิดสินค้า (Issuing Authorities)	31
ภาคผนวก	32
- ขั้นตอนการขอรับหนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้าของ กรมการค้าต่างประเทศ	
- ขั้นตอนการขอและให้บริการออกหนังสือรับรอง ถิ่นกำเนิดสินค้าทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ (EDI)	
- ขั้นตอนการให้บริการออกหนังสือรับรอง ถิ่นกำเนิดสินค้าผ่านระบบ Digital Signature (DS) and Electronic Signature and Seal (ESS)	
- ตัวอย่างหนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า Form D	

เขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA)

และการใช้ประโยชน์จากความตกลงการค้าสินค้าของอาเซียน (ATIGA)

1. เขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area: AFTA)

อาเซียน หรือ สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (The Association of South East Asian Nations: ASEAN) เริ่มก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2510 โดยแรกเริ่มมีสมาชิกเพียง 5 ประเทศ ได้แก่ มาเลเซีย ไทย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และสิงคโปร์ ต่อมาบรูไน ได้เข้าร่วมในปี พ.ศ. 2527 และเวียดนาม ลาว พม่า และกัมพูชา ได้ทยอยเข้าร่วมเป็นสมาชิกอาเซียนเพิ่มเป็น 10 ประเทศในปี 2542

ความตกลงการค้า สินค้าของอาเซียน

(ASEAN Trade in Goods Agreement: ATIGA)

ความตกลง ATIGA เป็นผลจากการพัฒนาความตกลงว่าด้วยการใช้มาตรการกำหนดอัตราอากรรวมเพื่อจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน [Agreement on the Common Effective Preferential Tariff (CEPT) Scheme for the ASEAN Free Trade Area (AFTA)] เพื่อให้ครอบคลุมประเด็นทางการค้าทุกเรื่อง และทัดเทียมกับความตกลงที่อาเซียนทำกับคู่ค้าอื่นๆ มีสาระครอบคลุมมาตรการที่สำคัญต่อการเคลื่อนย้ายสินค้าอย่างเสรีภายใต้อาเซียน ดังนี้

บทที่ 1 ฉบับทั่วไป (General Provision) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของความตกลง ATIGA เพื่อนำไปสู่การรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ในปี 2558 การกำหนดความหมายของคำศัพท์ที่ใช้ในความตกลง รวมทั้งการแจ้งการปฏิบัติตามพันธกรณี เป็นต้น ซึ่งประเด็นสำคัญของเรื่องดังกล่าว ได้แก่ MFN Treatment ที่กำหนดว่า หากประเทศสมาชิกอาเซียนให้สิทธิพิเศษทางภาษีภายใต้ความตกลงทวิภาคีที่ประเทศสมาชิกทำกับคู่เจรจาอื่นๆ ดีกว่าที่ให้แก่ประเทศสมาชิกอาเซียนด้วยกันเอง ประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นสามารถขอเจรจาเพื่อขอสิทธิประโยชน์นั้นๆ ได้ ทั้งนี้ ขึ้นกับการเจรจาของแต่ละประเทศสมาชิก

บทที่ 2 การเปิดเสรีอัตราภาษี (Tariff Liberalisation) กล่าวถึงการลดภาษีตามพันธกรณีของเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) การได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษี ซึ่งมีประเด็นสำคัญดังนี้

(1) **ตารางการลดภาษี** ที่ประชุมตกลงให้มีตารางการลดภาษีของประเทศสมาชิกอาเซียนตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดอยู่ในความตกลง ATIGA ด้วย เพื่อความโปร่งใสและให้ประเทศสมาชิกสามารถตรวจสอบการปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศสมาชิกด้วยกันได้

เป้าหมายการลดภาษีภายใต้ AFTA

- **อาเซียนเดิม 6 ประเทศ** ยืนยันการลดภาษีสินค้าในบัญชีลดภาษี (IL) ทุกรายการเป็น 0% ในวันที่ 1 ม.ค. 53 ยกเว้นสินค้าอ่อนไหว (SL) และสินค้าอ่อนไหวสูง (HSL)
- **อาเซียนใหม่ 4 ประเทศ (CLMV)** ยืนยันการลดภาษีสินค้าในบัญชีลดภาษี (IL) ทุกรายการเป็น 0-5% ในวันที่ 1 ม.ค. 53 และเป็น 0% ทุกรายการภายในปี 2558 (หากยังไม่พร้อม สามารถยืดหยุ่นได้ถึงปี 2561) ยกเว้นสินค้าอ่อนไหว (SL) และสินค้าอ่อนไหวสูง (HSL)

รายการสินค้าอ่อนไหว (Sensitive List : SL)

อาเซียน 6 ได้แก่ ไทย บรูไน มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และสิงคโปร์ ได้จัดสินค้าดังนี้อยู่ในรายการบัญชีสินค้าอ่อนไหว และต้องลดภาษีลงเหลือ 0-5% ในปี 2553 (2010) และยกเลิกมาตรการที่มีใช้ภาษี

ประเทศอาเซียน 6	กลุ่ม	กลุ่มสินค้า	จำนวนรายการ	หมายเหตุ
ไทย 4 กลุ่มสินค้า 7 รายการ	1	ไม้ตัดดอก	1	
	2	มันฝรั่ง	2	
	3	กาแฟ	3	
	4	เนื้อมะพร้าว (Copra)	1	
บรูไน 2 กลุ่มสินค้า 14 รายการ	1	กาแฟ	6	
	2	ชา	8	
มาเลเซีย 13 กลุ่มสินค้า 65 รายการ	1	สุกรมี่ชีวิต	2	
	2	สัตว์ปีกมีชีวิต	3	
	3	เนื้อสุกร	2	
	4	เนื้อไก่แช่เย็น แช่แข็ง ไม่ได้ตัดเป็นชิ้น	1	
	5	นมและครีมมีไขมันเกินร้อยละ 6	1	
	6	ไข่ไก่ ไข่เป็ด	2	
	7	ต้นยางติดตา (Budded rubber stumps)	4	
	8	กะหล่ำ (Round Cabbage)	1	
	9	กล้วยประเภทPisang mas, rastail, berangan, embunสัปปะรด ฝรั่ง มะม่วง มังคุด แตงโม มะละกอ ผลไม้เมืองร้อน (เงาะ ทูเรียน ลางสาด ขนุน สตาฟรุท ผลไม้อื่นๆ)	20	
	10	กาแฟไม่ได้คั่ว ไม่ได้สกัดคาเฟอีนออก	1	
	11	เมล็ดยาง	3	
	12	ไข่ หวาย พืชใช้ถักสานอื่นๆ	6	
	13	ยาสูบ ชิการ์ บุหรี่	19	
อินโดนีเซีย		ไม่มี		
สิงคโปร์		ไม่มี		

ฟิลิปปินส์ 7 กลุ่มสินค้า 64 รายการ	1	สุกรมี่ชีวิต	4	
	2	สัตว์ปีกเลี้ยงมีชีวิต	6	
	3	เนื้อสุกร	20	
	4	เนื้อสัตว์ปีกและเครื่องใน	22	
	5	มันสำปะหลัง มันเทศ	2	
	6	ข้าวโพด ข้าวซอร์กัม (Grain Sorghum)	4	
	7	น้ำตาล	6	ชะลอการลดภาษีถึงปี 2015

CLMV ได้แก่ กัมพูชา ลาว พม่า เวียดนาม กำหนดสินค้าดังต่อไปนี้เป็นสินค้าอ่อนไหวและมีพันธกรณีในการลดภาษีลงเหลือ 0-5% และยกเลิกมาตรการที่มีใช้ภาษี ดังนี้

CLMV	กลุ่ม	กลุ่มสินค้า	จำนวนรายการ	หมายเหตุ
กัมพูชา 6 กลุ่มสินค้า 50 รายการ	1	สัตว์ปีกมีชีวิต	6	เริ่มลดภาษีในปี 2560 (2017)
	2	เนื้อสัตว์ปีก	12	
	3	เนื้อปลา	4	
	4	กล้วยไม้ และไม้ตัดดอกบางชนิด	5	

	5	พืชผัก (หัวหอมใหญ่ มะเขือเทศ กระเทียม บร็อคโคลี่ ผักกาด แครอท แตงกวา ถั่ว)	15	
	6	ผลไม้ (สัปปะรด ฝรั่ง มะม่วง มังคุด ส้ม แตงโม ลำไย ผลไม้อื่นๆ)	8	
พม่า 7 กลุ่มสินค้า 21 รายการ	1	ถั่วลันเตา ถั่วบิน	2	เริ่มลดภาษีในปี 2558 (2015)
	2	กาแฟยังไม่คั่ว	2	
	3	ชาเขียว	2	
	4	ข้าวเปลือก ข้าวกล้อง ข้าวสีแล้ว ปลายข้าว	4	
	5	น้ำตาลดิบ	2	
	6	รังไหม ไหมดิบ เศษไหม	4	
	7	ฝ้าย เศษฝ้าย	5	

ลาว 16 กลุ่มสินค้า 88 รายการ	1	สัตว์มีชีวิต (โค กระบือ สุกร) และ สัตว์เลี้ยง สำหรับใช้งานและทำพันธุ์	4	เริ่มลด ภาษีในปี 2 5 5 8 (2015)
	2	สัตว์ปีกเลี้ยงมีชีวิต	4	
	3	เนื้อ/ส่วนอื่นที่บริโภคได้ของ โค กระบือ สุกร (สด แช่แข็ง แช่เกลือ รมควัน)	21	
	4	เนื้อ/ส่วนอื่นที่บริโภคได้ของสัตว์ปีก	4	
	5	ปลามีชีวิต	1	

	6	ไข่สัตว์ปีกทั้งเปลือก (สด ทำให้สุก ทำให้ไม่ทำให้เสีย)	1
	7	เครื่องในสัตว์ (ไส้ ฝูงกระเพาะ)	1
	8	พืชผักสด ประเภทมะเขือเทศ แครอท หอมหัวใหญ่ กระหล่ำดอก บร็อคโคลี่ ผักกาดหอม เทอร์นิป แดงกวา แตงร้าน ถั่วปิน ถั่วอื่นๆ มะเขือม่วง เห็ดมีชrooms พริกหยวก พริกพิเมินตา ข้าวโพดหวาน พืชผักต่างๆ ผสมกัน	19
	9	พืชผักแช่เย็น แช่แข็ง ทำให้ไม่ทำให้เสียชั่วคราว	8
	10	มันสำปะหลัง มันเทศ และมันอื่นๆ	3
	11	ลูกนัต สดหรือแห้ง และผสมผลไม้แห้ง	2
	12	สับปะรด ฝรั่ง มะม่วง มังคุด เมล่อน ส้มแมนดาริน มะนาว มะละกอ ผลไม้อื่นๆ	10
	13	ข้าว (ข้าวเปลือก ข้าวกล้อง ข้าวสีแล้ว ปลายข้าว)	4

	14	อ้อย	2
	15	เมล็ดพืช (เฉพาะ 1207.99.000)	1
	16	บุหรี	3

เวียดนาม 9 กลุ่มสินค้า 51 รายการ	1	สัตว์ปีกเลี้ยงมีชีวิต	6	เริ่มลดภาษี ในปี 2556 (2013)
	2	เนื้อและเครื่องในไก่ ไก่วง เป็ด	13	
	3	เนื้อและส่วนอื่นที่บริโภคได้ของกบ กระจ่าย	3	
	4	ไข่	2	
	5	พืชมีชีวิตต่างๆ กุหลาบ ต้นโรโดเดนดรอน (Rhododendrons-สายพันธุ์เดียวกับต้นโคลงเคลง) และต้นชวนชม (Azaleas)	5	
	6	ส้ม ส้มแมนดาริน มะนาว เกรปฟรุ้ต	5	
	7	ข้าวเปลือกและข้าวกล้อง	2	
	8	ไส้กรอก	11	
	9	น้ำตาลจากอ้อยหรือหัวบีท	4	

รายการสินค้าอ่อนไหวสูง (Highly Sensitive List : HSL)

มีสมาชิกเพียง 3 ประเทศที่มีรายการสินค้าอ่อนไหวสูง ซึ่งทยอยลดภาษีตั้งแต่ปี 2551 (2008) เป็นต้นมา

ประเทศ	สินค้า	กำหนดการลดภาษี	หมายเหตุ
มาเลเซีย	ข้าว	ลดภาษีจาก 40% เป็น 20% ในปี 2553 (2010)	-
ฟิลิปปินส์	ข้าว	ลดภาษีจาก 40 % เป็น 35% ในปี 2558 (2015)	ไทยได้ทำความตกลง MOU กับฟิลิปปินส์ โดยฟิลิปปินส์จะต้องนำเข้าข้าวทั่วไปจากไทยปริมาณขั้นต่ำ 367,000 ตันต่อปี
	น้ำตาล	เนื้อปลา	-
อินโดนีเซีย	ข้าว	ลดภาษีจาก 30 % เป็น 25% ในปี 2558 (2015)	-
	น้ำตาล	ลดภาษีจาก 30-40% เป็น 5-10% ในปี 2558 (2015)	ได้ขอชะลอการลดภาษีจากเดิมปี 2553 เป็น 2558 และคงระดับการนำเข้าน้ำตาลจากไทยโดยอิงปริมาณการนำเข้า 3 ปีล่าสุด

(2) ข้อยืดหยุ่นสำหรับกัมพูชา เวียดนาม ลาว และพม่า (CLMV)

ที่ประชุมตกลงให้ทั้ง 4 ประเทศสามารถมีรายการสินค้า ที่จะขอยืดหยุ่นไม่นำมาลดภาษีได้ไม่เกินร้อยละ 7 ของจำนวนรายการสินค้า (tariff lines) ทั้งหมด โดยสรุป ความตกลง ATIGA ที่จะนำมาใช้แทนความตกลง CEPT จะมีข้อข้อยกเว้นครอบคลุมประเด็นต่างๆ เช่น การลดภาษี มาตรการที่มีใช้ภาษี การอำนวยความสะดวกทางการค้า กระบวนการ/พิธีการศุลกากร มาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช มาตรการเทคนิคที่เป็นอุปสรรคทางการค้าโดยไม่เพิ่มพันธกรณีของประเทศสมาชิก เนื่องจากข้อข้อยกเว้นต่างๆ เป็นสิ่งที่ประเทศสมาชิกอาเซียนดำเนินการอยู่แล้วในแต่ละคณะกรรมการ/คณะทำงานของอาเซียน ดังนั้น ความตกลง ATIGA จะเป็นพื้นฐานทางกฎหมายของ การค้าสินค้าภายใต้ภูมิภาคอาเซียน อีกทั้งจะทำให้การค้าสินค้าในอาเซียนมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้นที่สุดในที่สุด

การใช้ประโยชน์จากความตกลงการค้าสินค้าของอาเซียน (ATIGA)

เมื่อความตกลงการค้าเสรี (Free Trade Agreements: FTAs) มีผลใช้บังคับ สิ่งสำคัญที่ผู้ประกอบการ/ผู้ส่งออกควรมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง และปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากความตกลงการค้าเสรี (FTA) ได้อย่างเต็มที่ ก็คือ กฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า (Rules of Origin: ROO) และระเบียบปฏิบัติในการออกหนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า (Operational Certification Procedures: OCP) ทั้งนี้ หากผู้ประกอบการ/ผู้ส่งออกไม่สามารถปฏิบัติตาม ROO หรือ OCP ได้ สินค้านั้นก็ไม่สามารถขอรับสิทธิพิเศษฯ ณ ประเทศปลายทางได้ภายใต้ความตกลง ATIGA ที่เริ่มมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2553 ได้กำหนด ROO และ OCP สำหรับถือปฏิบัติระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนเช่นกัน โดยมีสาระสำคัญดังนี้

3.1 กฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า (Rules of Origin: ROO) ประกอบด้วยหัวข้อต่างๆ ได้แก่

(1) เกณฑ์การได้ถิ่นกำเนิด (Origin Criteria)

มีหลักเกณฑ์สำคัญ 2 หลักเกณฑ์ คือ

- 1) เกณฑ์การได้ถิ่นกำเนิดสำหรับสินค้าที่ได้มาหรือมีการผลิตทั้งหมดในประเทศ (Origin Criteria for Wholly Obtained or Produced: WO) และ
- 2) เกณฑ์การได้ถิ่นกำเนิดสำหรับสินค้าที่ไม่ได้มาหรือไม่มีการผลิตทั้งหมดในประเทศ (Origin Criteria for Not Wholly Obtained or Produced)

(2) เกณฑ์การได้ถิ่นกำเนิดสำหรับสินค้าที่ได้มาหรือมีการผลิตทั้งหมดในประเทศ (Origin Criteria for Wholly Obtained or Produced Goods)

เกณฑ์การได้ถิ่นกำเนิดสำหรับสินค้าที่ได้มาหรือมีการผลิตทั้งหมดในประเทศสมาชิกผู้ส่งออก (WO) มีใจความหลักๆ ครอบคลุมสินค้าดังต่อไปนี้

- พืชและผลิตภัณฑ์จากพืชที่เพาะปลูกและเก็บเกี่ยว หรือเก็บรวบรวมในประเทศสมาชิกผู้ส่งออกนั้น
- สัตว์มีชีวิตที่เกิดและเลี้ยงให้เติบโตในประเทศสมาชิกผู้ส่งออกนั้น
- สินค้าที่ได้จากสัตว์มีชีวิตในประเทศสมาชิกผู้ส่งออกนั้น
- สินค้าที่ได้มาจากการล่า การดัก การประมง การทำฟาร์ม การเพาะพันธุ์สัตว์น้ำ การเก็บรวบรวม หรือการจับ ที่กระทำในประเทศสมาชิกผู้ส่งออกนั้น
- แร่ธาตุและสารอื่นที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ที่สกัดหรือได้มาจากผืนดิน น้ำ พื้นดินท้องทะเล หรือใต้พื้นดินท้องทะเลของประเทศสมาชิกผู้ส่งออกนั้น
- ผลิตภัณฑ์อันได้มาจากการประมงทะเลที่ได้จากน่านน้ำ พื้นดินท้องทะเล หรือใต้พื้นดินท้องทะเล นอกน่านน้ำอาณาเขตของประเทศสมาชิกนั้น โดยมีเงื่อนไขว่าประเทศสมาชิกนั้นมีสิทธิในการใช้ประโยชน์จากน่านน้ำ พื้นดินท้องทะเล และใต้พื้นดินท้องทะเลดังกล่าวตามกฎหมายระหว่างประเทศ
- ผลิตภัณฑ์อันได้มาจากการประมงทะเลที่ได้มาจากทะเลหลวง โดยเรือของประเทศสมาชิกนั้น
- ผลิตภัณฑ์ที่ผ่านกระบวนการแปรรูป และ/หรือ ทำขึ้นบนเรือโรงงานของประเทศสมาชิกนั้น
- ของที่รวบรวมได้ในประเทศสมาชิกนั้น ซึ่งไม่สามารถใช้ได้ต่อไปตามวัตถุประสงค์เดิมของสิ่งของนั้นหรือไม่สามารถกลับคืนสู่สภาพเดิมหรือซ่อมแซม และเหมาะสำหรับการกำจัด หรือการนำกลับคืนมาซึ่งชิ้นส่วนของวัตถุดับ หรือการนำกลับมาใช้อีกเท่านั้น
- ของที่ใช้ไม่ได้และเศษที่ได้จากการผลิตในประเทศสมาชิกผู้ส่งออกหรือสินค้าใช้แล้วซึ่งเก็บรวบรวมได้ภายในประเทศสมาชิกผู้ส่งออก โดยที่สินค้านั้นเหมาะสำหรับการนำกลับคืนมาซึ่งวัตถุดิบเท่านั้น
- สินค้าที่ได้มาหรือผลิตในประเทศสมาชิกผู้ส่งออกนั้น จากผลิตภัณฑ์ที่อ้างถึงในข้างต้น

เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้วพบว่า ส่วนใหญ่เป็นสินค้าเกษตร ซึ่งเป็น WO โดยธรรมชาติ แต่ก็มีบางสินค้า เช่น ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการประมงทะเล ซึ่งมักจะมีเงื่อนไขของสิทธิในการใช้น่านน้ำและเรือที่ใช้ในการจับปลาเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยกำหนดว่าการจะเป็นเรือของประเทศใดๆ นั้น ต้องจดทะเบียนและมีสิทธิชกธงของประเทศนั้น

ทั้งนี้ กฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับเรื่องอานาเขตน่านน้ำ คือ United Nations Convention on the Law of the Sea และตามกฎหมายระหว่างประเทศ การจดทะเบียนเรือสามารถกระทำได้ในประเทศเพียงประเทศเดียว กล่าวคือเรือสามารถมีสัญชาติได้เพียงสัญชาติเดียวเท่านั้น

(3) เกณฑ์การได้ถิ่นกำเนิดสำหรับสินค้าที่ไม่ได้มาหรือไม่มีการผลิตทั้งหมดในประเทศ (Origin Criteria for Not Wholly Obtained or Produced Goods)

เกณฑ์การได้ถิ่นกำเนิดสำหรับสินค้าที่ไม่ได้มาหรือไม่มีการผลิตทั้งหมดในประเทศสมาชิกผู้ส่งออก จะมีเกณฑ์ภายใต้กฎทั่วไป (General Rule: GR) อยู่ 2 เกณฑ์ ประกอบด้วย

- 1) เกณฑ์สัดส่วนมูลค่าการผลิตภายในภูมิภาค (Regional Value Content: RVC) ไม่น้อยกว่าร้อยละ 40 ของราคา FOB หรือ
- 2) เกณฑ์การเปลี่ยนพิกัดอัตราศุลกากร (Change in Tariff Classification: CTC) ในระดับ 4 หลัก (Change in Tariff Heading: CTH) ซึ่งประเทศสมาชิกจะต้องอนุญาตให้ผู้ส่งออกเลือกใช้เกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่ง ที่สอดคล้องกับการผลิตจริง เพื่อให้ได้ถิ่นกำเนิดในประเทศสมาชิคนั้น

นอกเหนือจากกฎทั่วไปแล้ว ยังมีกฎเฉพาะรายสินค้า (Product Specific Rule: PSR) ที่จะกำหนดเกณฑ์การได้ถิ่นกำเนิดแตกต่างจากกฎทั่วไป ซึ่งสินค้าชนิดเดียวกันไม่จำเป็นต้องมีกฎ PSR ที่เหมือนกันในแต่ละกรอบความตกลง ทั้งนี้ หากสินค้าใดมีกฎ PSR จะต้องปฏิบัติตามกฎนั้น โดยไม่สามารถเลือกใช้กฎทั่วไปได้ (PSR apply as the exclusive criteria)

(4) การคำนวณสัดส่วนมูลค่าการผลิตภายในภูมิภาค (Calculation of Regional Value Content)

การพิจารณาการได้ถิ่นกำเนิดตามเกณฑ์สัดส่วนมูลค่าการผลิตภายในภูมิภาค (RVC) ที่กำหนด จะพิจารณาจากร้อยละขั้นต่ำ (Minimum Percentage) ของมูลค่าที่ต้องมีถิ่นกำเนิดในประเทศภาคีความตกลงการค้าเสรี หรือ ร้อยละขั้นสูง (Maximum Percentage) ของมูลค่าชิ้นส่วนและวัสดุที่ไม่ได้ถิ่นกำเนิดหรือที่มาจากประเทศอื่นนอกเหนือจากประเทศภาคีความตกลงการค้าเสรี ดังนั้น จึงได้กำหนดวิธีการคำนวณสัดส่วนมูลค่าการผลิตภายในภูมิภาค (RVC) ไว้ 2 วิธี คือ

- (1) ทางตรง ซึ่งเป็นผลรวมของต้นทุนต่างๆ (หรือมูลค่าเพิ่ม) ที่เกิดขึ้นในประเทศภาคี/ภูมิภาค
- (2) ทางอ้อม ซึ่งเกิดจากการนำราคาขาย หักด้วยมูลค่าของชิ้นส่วน/วัสดุที่ไม่ได้ถิ่นกำเนิด แล้วนำมาคิดสัดส่วนเทียบกับราคา

ขาย โดยใช้ราคา FOB เป็นฐานในการคำนวณ ซึ่งประเทศไทยใช้วิธีทางอ้อม โดยมีสูตรดังนี้ Indirect Method

$$RVC = \frac{\text{ASEAN Material Cost} + \text{Direct Labour Cost} + \text{Direct Overhead Cost} + \text{Other Cost} + \text{Profit}}{\text{FOB Price}} \times 100 \%$$

Indirect Method

$$RVC = \frac{\text{FOB Price} - \text{Value of Non-Originating Materials, Parts or Goods}}{\text{FOB Price}} \times 100 \%$$

(5) การสะสม (Accumulation)

การสะสม คือ การอนุญาตให้กระบวนการ/ขั้นตอนต่างๆ ของการผลิตสินค้าสามารถเกิดขึ้นได้ในหลายประเทศที่อยู่ภายใต้ความตกลงการค้าเสรีระหว่างกัน โดยผู้ส่งออกสามารถนำต้นทุนของวัสดุที่ได้จากประเทศภาคีมารวมในการคำนวณมูลค่าเพิ่มได้ หรือกรณีเกณฑ์การเปลี่ยนพิกัดฯ วัสดุที่ได้จากประเทศภาคีจะได้รับการปฏิบัติเสมือน/เช่นเดียวกับวัสดุภายในประเทศ กล่าวคือ ไม่ต้องทดสอบว่าวัสดุนั้นผ่านการเปลี่ยนพิกัดฯ หรือไม่ (Materials are excluded from CTC test) ภายใต้ความตกลง ATIGA อนุญาตให้มีการสะสมถิ่นกำเนิดระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนได้ โดยวัสดุที่ได้ถิ่นกำเนิดในประเทศสมาชิกหนึ่งแล้ว หากนำไปใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับการผลิตต่อในอีกประเทศสมาชิกหนึ่ง ให้ถือว่าวัสดุนั้นได้ถิ่นกำเนิดของประเทศสมาชิกที่นำวัสดุนั้นไปผลิตต่อ โดยสามารถนำมูลค่าของวัสดุที่ได้ ถิ่นกำเนิดแล้วนั้นไปสะสมได้ร้อยละ 100 (Accumulation)

นอกจากนี้ ยังมีการสะสมบางส่วน (Partial Cumulation) สำหรับกรณีวัสดุที่ไม่ได้ถิ่นกำเนิด ซึ่งระบุไว้ว่าสามารถนำวัสดุหนึ่งๆ ไปสะสมในการคำนวณ RVC ของสินค้าสำเร็จรูปได้ ตราบใดที่วัสดุนั้นมีมูลค่าการผลิตภายในประเทศสมาชิกไม่ต่ำกว่าร้อยละ 20 โดยให้นำสัดส่วนมูลค่าการผลิตที่เกิดขึ้นจริงในประเทศสมาชิคนั้น (actual domestic content) ไปใช้ในการคำนวณ RVC ได้

(6) กระบวนการผลิตเพียงเล็กน้อยและการดำเนินการที่ไม่ได้ถิ่นกำเนิด (Minimal Operations and Processes)

ข้อกำหนดเกี่ยวกับกระบวนการผลิตเพียงเล็กน้อย และการดำเนินการที่ไม่ได้ถิ่นกำเนิดคล้ายคลึงกัน ภายใต้ความตกลง ATIGA มีเพียงเรื่องการรักษาสภาพเพื่อการขนส่ง การอำนวยความสะดวกในการขนส่ง และการเปลี่ยนบรรจุภัณฑ์ หรือการนำเสนอสินค้าเพื่อการขาย ที่ถือว่าการดำเนินการที่ไม่ได้ถิ่นกำเนิด

อย่างไรก็ดี แม้ว่าบางกระบวนการ (ไม่ว่าจะด้วยตัวของกระบวนการนั่นเอง หรือการนำกระบวนการผลิตเพียงเล็กน้อยหลายๆ อย่างมารวมกัน) จะไม่ได้ถิ่นกำเนิด แต่มูลค่าของกระบวนการผลิตเพียงเล็กน้อยนั้น สามารถนำไปรวมในการคำนวณสัดส่วนมูลค่าการผลิตสินค้าของประเทศสมาชิคนั้นๆ ได้

(7) เกณฑ์การส่งมอบ/กฎการส่งตรง (Consignment Criteria/Direct Consignment)

หลักการเกี่ยวกับเกณฑ์การส่งมอบ/กฎการส่งตรง คือ สินค้าที่จะได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร จะต้องส่งมอบโดยตรงจากประเทศสมาชิกผู้ส่งออกไปยังประเทศสมาชิกผู้นำเข้า หรือในกรณีการส่งผ่านประเทศอื่น จะต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนด ได้แก่ มีเหตุผลความจำเป็นทางกายภาพ หรือความจำเป็นด้านการขนส่ง สินค้าไม่ได้ผ่านเข้าสู่การค้าหรือการบริโภคในประเทศที่ส่งผ่าน และสินค้าไม่ได้ผ่านกระบวนการอื่นใด นอกเหนือจากที่จำเป็นสำหรับการรักษาสินค้านั้นให้

(8) เกณฑ์ขั้นต่ำในการผ่อนปรน (De Minimis) เกณฑ์ขั้นต่ำในการผ่อนปรน (De Minimis)

คือ เกณฑ์ที่อนุโลมให้วัสดุที่ไม่ผ่านตามเกณฑ์การเปลี่ยนพิกัดฯ (CTC requirements) ยังคงสามารถได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรได้ หากมูลค่าของวัสดุที่ไม่ได้ถิ่นกำเนิดที่นำมาใช้ในกระบวนการผลิตนั้น ไม่เกินร้อยละ 10 ของมูลค่า FOB ของสินค้า [$< 10\%$ FOB value] และสินค้านั้นมีกระบวนการผลิตที่ได้ถิ่นกำเนิดตามที่มีความตกลงกำหนด ทั้งนี้ De Minimis จะใช้กับการพิจารณาเกณฑ์ CTC เท่านั้น หากจะคำนวณสัดส่วนมูลค่าการผลิตตามเกณฑ์ RVC ให้นับมูลค่าของวัสดุที่ไม่ได้ถิ่นกำเนิดนั้นไว้ในส่วนของ non-originating materials

(9) การปฏิบัติต่อวัสดุที่ใช้เป็นบรรจุภัณฑ์และใช้ในการบรรจุหีบห่อ (Treatment of Packages and Packing Materials)

ข้อกำหนดเรื่องการปฏิบัติต่อวัสดุที่ใช้เป็นบรรจุภัณฑ์และใช้ในการบรรจุหีบห่อ มีหลักการดังนี้

(1) วัสดุที่ใช้เป็นบรรจุภัณฑ์และใช้ในการบรรจุหีบห่อเพื่อการขายปลีก

- หากสินค้านั้นใช้เกณฑ์สัดส่วนมูลค่าการผลิต (RVC)ให้นำมูลค่าของวัสดุที่ใช้เป็นบรรจุภัณฑ์และใช้ในการบรรจุหีบห่อเพื่อการขายปลีกมานับรวมในการพิจารณาถิ่นกำเนิดด้วย โดยให้ถือว่าวัสดุที่ใช้เป็นบรรจุภัณฑ์และใช้ในการบรรจุหีบห่อเพื่อการขายปลีกนั้นเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับสินค้า
- หากสินค้านั้นไม่ได้ใช้เกณฑ์ RVC มูลค่าของวัสดุที่ใช้เป็นบรรจุภัณฑ์และใช้ในการบรรจุหีบห่อเพื่อการขายปลีกเมื่อจำแนกประเภทพิกัดฯ รวมกับสินค้าที่ถูกบรรจุหีบห่อแล้ว จะไม่นำมารวมพิจารณาว่า วัสดุที่ไม่ได้ถิ่นกำเนิดทั้งหมดที่ใช้ในการผลิตสินค้านั้นมีคุณสมบัติตามเกณฑ์การเปลี่ยนพิกัดอัตราศุลกากรของสินค้านั้นหรือไม่

(2) ภาชนะบรรจุและวัสดุที่ใช้ในการบรรจุหีบห่อที่ใช้เพียงเพื่อการขนส่งสินค้า

จะไม่นำมารวมในการพิจารณาถิ่นกำเนิดของสินค้านั้น

(10) อุปกรณ์ประกอบ อะไหล่ และเครื่องมือ (Accessories, Spare Parts and Tools)

มาตราเรื่องอุปกรณ์ประกอบ อะไหล่ และเครื่องมือ มีขึ้นเพื่อกำหนดวิธีการพิจารณาว่าอุปกรณ์ประกอบ อะไหล่ และเครื่องมือที่นำเข้ามากับตัวสินค้านั้น จะถือเป็นวัสดุที่ได้ถิ่นกำเนิดหรือไม่/อย่างไร โดยหากพิจารณาสาระสำคัญของมาตรานี้ภายใต้ความตกลง ATIGA จะเห็นว่า มีหลักการที่คล้ายกับการปฏิบัติต่อวัสดุที่ใช้เป็นบรรจุภัณฑ์และใช้ในการบรรจุหีบห่อ ดังนี้

(1) ในกรณีที่สินค้านั้นใช้เกณฑ์การเปลี่ยนพิกัดฯ (CTC) หรือกระบวนการผลิตเฉพาะ ถิ่นกำเนิดของอุปกรณ์ประกอบ อะไหล่ เครื่องมือ และคู่มือหรือวัสดุที่เป็นข้อมูลอื่นๆ ที่มากับตัวสินค้า จะไม่ถูกนำมารวมในการพิจารณาว่าสินค้านั้นมีคุณสมบัติเป็นสินค้าที่ได้ถิ่นกำเนิดหรือไม่ หากว่า

- อุปกรณ์ประกอบฯ ไม่ได้มีการแยกบัญชีรายการสินค้าไว้ต่างหากจากตัวสินค้านั้น
- ปริมาณและมูลค่าของอุปกรณ์ประกอบฯ เป็นไปตามปกติทางการค้าของสินค้านั้น

(2) ในกรณีที่สินค้านั้นใช้เกณฑ์สัดส่วนมูลค่าการผลิต (RVC)ให้นำมูลค่าของอุปกรณ์ประกอบ อะไหล่ เครื่องมือ และคู่มือหรือวัสดุที่เป็นข้อมูลอื่นๆ ที่มากับตัวสินค้า รวมเป็นวัสดุที่ได้ถิ่นกำเนิดหรือไม่ได้ถิ่นกำเนิดแล้วแต่กรณี ในการคำนวณ RVC ของสินค้านั้น

(11) องค์ประกอบที่ไม่มีผลต่อกำเนิด (Neutral Elements)

องค์ประกอบที่ไม่มีผลต่อกำเนิด คือ ปัจจัยการผลิตที่ไม่ได้รวมเข้าไปในตัวสินค้าโดยทางกายภาพ หรือสิ่งที่ใช้เพื่อบำรุงรักษาสิ่งก่อสร้างหรืออุปกรณ์เครื่องมือที่ใช้ในการผลิตสินค้านั้น ซึ่งจะไม่นำมาประกอบการพิจารณาถึงกำเนิดของสินค้า หรือถือว่าองค์ประกอบฯ นั้น มีถิ่นกำเนิดในประเทศที่ผลิตสินค้า

โดยความตกลง ATIGA มีนิยามกำหนดองค์ประกอบที่ไม่มีผลต่อกำเนิด (Neutral Elements) ไว้อย่างชัดเจน ครอบคลุมวัสดุ/สินค้านำเข้าต่อไปนี้

- เชื้อเพลิงและพลังงาน
- เครื่องมือ แม่พิมพ์ และแบบหล่อ
- อะไหล่ และวัสดุที่ใช้ในการบำรุงรักษาอุปกรณ์และอาคาร
- สารหล่อลื่น จารบี วัสดุประกอบ และวัสดุอื่นๆ ที่ใช้ในการผลิตหรือใช้กับอุปกรณ์หรืออาคาร
- ถูมือ แวนตา รองเท้า เสื้อผ้า อุปกรณ์และวัสดุเพื่อความปลอดภัย
- อุปกรณ์ เครื่องมือ และวัสดุที่ใช้สำหรับทดสอบหรือตรวจสอบสินค้า
- ตัวเร่งปฏิกิริยา และตัวทำละลาย
- สินค้าอื่นใดที่ไม่รวมอยู่ในตัวสินค้า แต่ใช้ในการผลิตสินค้า โดยสามารถแสดงได้ว่าการใช้ดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของการผลิตนั้นด้วย

(12) วัสดุที่เหมือนกันและใช้แทนกันได้ (Identical and Interchangeable Materials)

มาตราเรื่องวัสดุที่เหมือนกันและใช้แทนกันได้ กำหนดขึ้นเพื่ออธิบายวิธีปฏิบัติเมื่อไม่สามารถแยกคลังสินค้าของวัสดุที่มีถิ่นกำเนิดจากคนละประเทศ แต่มีลักษณะเหมือนกันหรือใช้แทนกันได้ โดยกำหนดให้ใช้การแบ่งแยกทางกายภาพของแต่ละวัสดุ หรือใช้หลักการทางบัญชีอันเป็นที่ยอมรับทั่วไปของการควบคุมคลังสินค้าหรือการบริหารจัดการสินค้าคงคลังที่ปฏิบัติอยู่ในประเทศสมาชิกผู้ส่งออก ซึ่งเมื่อทำการตัดสินใจเลือกใช้วิธีการบริหารจัดการสินค้าคงคลังวิธีใดแล้วจะต้องใช้วิธีการนั้นตลอดไปประมาณ

(13) การขอรับสิทธิพิเศษ (Claim for Preferential Treatment/Certificate of Origin)

การอ้างสิทธิว่า สินค้ามีคุณสมบัติที่จะได้รับการปฏิบัติที่เป็นพิเศษทางภาษีศุลกากร นอกจากสินค้านั้นจะต้องได้ถิ่นกำเนิดในประเทศสมาชิกภาคีตามเกณฑ์ที่กำหนด และเป็นไปตามเงื่อนไขต่างๆ เช่น การส่งมอบสินค้าแล้ว สินค้านั้นต้องมีเอกสารรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า คือ หนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า (Certificate of Origin) แบบ ดี (Form D) ซึ่งออกโดยหน่วยงานราชการที่ได้รับมอบหมายโดยประเทศสมาชิกผู้ส่งออก

3.2 ระเบียบปฏิบัติในการออกหนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า (Operational Certification Procedures: OCP) ประกอบด้วยหัวข้อต่างๆ ได้แก่

(1) เอกสารสนับสนุน (Supporting Documents)

หน่วยงานผู้มีอำนาจในการออกหนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า มีสิทธิที่จะขอหลักฐานเอกสารสนับสนุน หรือดำเนินการตรวจสอบตามที่เห็นสมควร ตามกฎหมายและข้อบังคับภายในของประเทศสมาชิก เพื่อประกอบการพิจารณาถึงกำเนิด

(2) คำขอรับการตรวจสอบถิ่นกำเนิดสินค้าก่อนการส่งออก (Pre-exportation Verification)

การตรวจสอบถิ่นกำเนิดสินค้าก่อนการส่งออก เพื่อพิจารณาว่าสินค้านั้นได้ถิ่นกำเนิดตามเกณฑ์ที่กำหนดหรือไม่ โดยผู้ที่มีสิทธิในการยื่นคำขอรับการตรวจสอบถิ่นกำเนิดสินค้าก่อนการส่งออก ได้แก่ ผู้ผลิต และ/หรือ ผู้ส่งออก หรือตัวแทนที่ได้รับมอบอำนาจ ตามกฎหมายและข้อบังคับภายในของประเทศสมาชิกที่กำหนด

ผลของการตรวจสอบนี้ให้ถือเป็นข้อมูลสนับสนุนในการพิจารณาถึงกำเนิดของสินค้าที่จะส่งออก โดยให้มีการทบทวนผลการตรวจสอบดังกล่าวเป็นครั้งคราวหรือเมื่อเห็นสมควร เช่น ในกรณีของไทย หากกรมการค้าต่างประเทศพิจารณาแล้ว

เห็นว่า สินค้านั้นมีคุณสมบัติ/กระบวนการผลิตที่ถูกต้องตามเกณฑ์ภายใต้ ROO และได้ถิ่นกำเนิดของไทย กรมการค้าต่างประเทศจะออกผลการตรวจสอบถิ่นกำเนิดสินค้าเพื่อให้นำไปประกอบการขอหนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า (CO Form D) เมื่อต้องการส่งออก โดยไม่ต้องผ่านกระบวนการตรวจสอบถิ่นกำเนิดสินค้าทุกครั้งที่ยื่น CO Form D ตราบใดที่ผลการตรวจสอบถิ่นกำเนิดสินค้า นั้นยังมีผลใช้บังคับ (มีอายุ 2 ปี) และสินค้านั้นไม่มีการเปลี่ยนแปลงกระบวนการผลิต ทั้งนี้ การตรวจสอบก่อนการส่งออกนี้อาจไม่ใช้กับสินค้าซึ่งมีลักษณะตามธรรมชาติ ที่สามารถตรวจสอบถิ่นกำเนิดได้โดยง่าย เช่น สินค้าเกษตร และสำหรับวัตถุดิบ/ส่วนประกอบที่ได้มาจากภายในประเทศนั้น อนุญาตให้ใช้การรับรองโดยผู้ผลิตเป็นหลักฐานประกอบการยื่นคำขอ CO Form D เพื่อส่งออกสินค้านั้นดังกล่าวได้

(3) คำขอหนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า (Application for Certificate of Origin)

การขอหนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า คือ เปิดโอกาสให้ผู้ส่งออก ซึ่งไม่ใช่ผู้ผลิตสินค้า สามารถยื่นคำขอหนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า (CO Form D) ได้ โดยผู้ส่งออกหรือตัวแทนผู้ได้รับมอบอำนาจต้องยื่นคำขอ CO Form D เป็นลายลักษณ์อักษร พร้อมเอกสารสนับสนุนที่พิสูจน์ได้ว่าสินค้านั้นมีคุณสมบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดสำหรับการส่งออกภายใต้สิทธิพิเศษฯ

(4) หนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า (ฟอร์ม ดี) [Certification of Origin (Form D)]

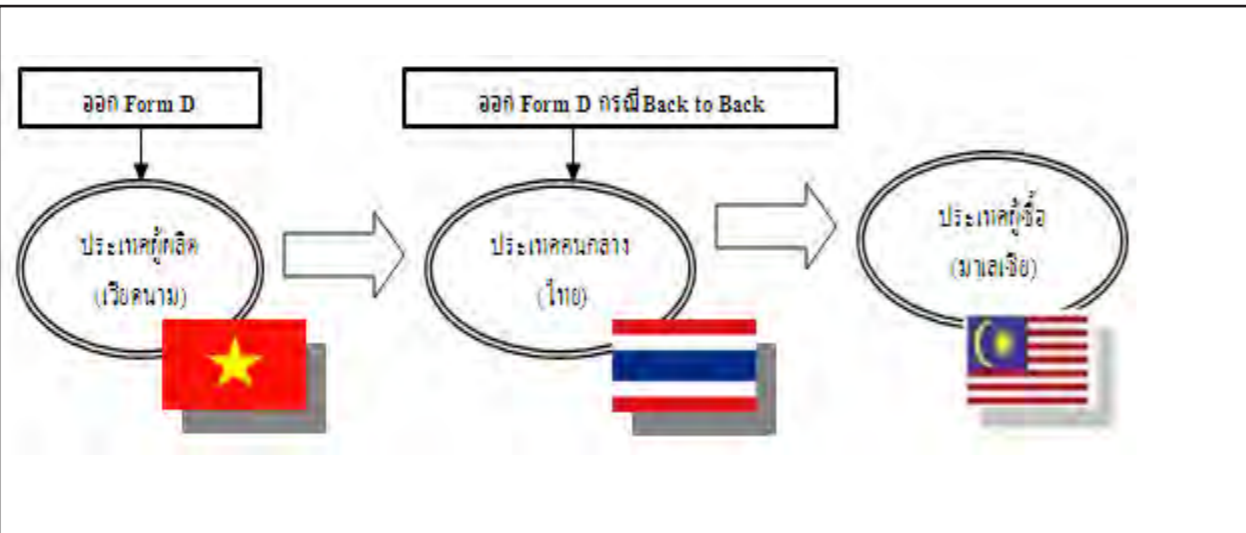
รูปแบบ (Format) ของหนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า (CO Form D) กำหนดให้จัดทำเป็นภาษาอังกฤษ ใช้กระดาษขนาด A4 สีขาว 1 ชุดประกอบด้วย ต้นฉบับ 1 ฉบับ สำหรับนำไปยื่นต่อศุลกากรของประเทศสมาชิกผู้นำเข้า และสำเนา 2 ฉบับ สำหรับเก็บไว้ที่หน่วยงานผู้มีอำนาจในการออกหนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า (Issuing Authority) ของประเทศสมาชิกผู้ส่งออก และผู้ส่งออกคนละฉบับ

อย่างไรก็ดี ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2561 เป็นต้นไป การส่งออกไปยัง 4 ประเทศอาเซียน ได้แก่ มาเลเซีย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ และเวียดนาม จะต้องใช้หนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้ารูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Form D) เพื่อขอรับสิทธิพิเศษทางภาษี ศุลกากร สำหรับวิธีการขอออก e-Form D ขั้นตอนการขอรับหนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้าของกรมการค้าต่างประเทศ สามารถดำเนินการได้โดยยื่นคำขอผ่านระบบของกรมการค้าต่างประเทศเช่นเดียวกับที่ดำเนินการในปัจจุบัน โดยภาครัฐจะส่งข้อมูลของหนังสือรับรองฯ ไปยังศุลกากรประเทศปลายทางโดยตรงแทนการส่งพิมพ์ Form D เพื่ออนุมัติสิทธิประโยชน์ทางการค้าต่อไป ซึ่งวิธีการส่งข้อมูลแบบไร้กระดาษ (Paperless) นี้จะเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการแสดงแหล่งกำเนิดสินค้าไทยเพื่อขอรับสิทธิพิเศษฯ รวมถึงประหยัดเวลาในการออกหนังสือรับรองฯ และสามารถป้องกันการปลอมแปลงเอกสารทางการค้าได้เป็นอย่างดี

(5) หนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า แบบ แบท-ทู-แบท (Back-to-Back Certificate of Origin)

หนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า แบบ แบท-ทู-แบท หรือ Back-to-Back CO คือ หนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า (CO Form D) ฉบับใหม่ที่ออกโดยประเทศผู้ส่งออกคนกลาง ซึ่งเป็นประเทศสมาชิกภาคีความตกลง (an intermediate exporting Member State) โดย CO Form D ฉบับที่ออกใหม่นั้น จะอิงข้อมูลจาก CO Form D ฉบับที่ออกโดยประเทศสมาชิกผู้ส่งออกประเทศแรก (First exporting Member State) และต้องมีต้นฉบับหรือสำเนาของ CO Form D ฉบับแรกที่ยังไม่หมดอายุมาขึ้นประกอบการขอ Back-to-Back CO ด้วย สำหรับราคาสินค้า (FOB price) ของประเทศคนกลางให้ระบุในช่องที่ 9 ของ Back-to-Back CO

ในกรณีที่ทำการส่งออกเพียงบางส่วน (Partial export shipments) จะต้องปรับมูลค่าให้สอดคล้องกับจำนวนการส่งออก ซึ่งประเทศสมาชิกคนกลางจะต้องรับรองได้ว่าจำนวนการส่งออกเพียงบางส่วนนั้นไม่เกินจำนวนรวมที่ระบุไว้ใน CO Form D จากประเทศสมาชิกผู้ส่งออกประเทศแรก หากพบข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์ และ/หรือการแอบอ้างสิทธิพิเศษจากประเทศสมาชิกผู้นำเข้าสามารถร้องขอให้แสดง CO Form D ต้นฉบับต่อหน่วยงานศุลกากรของประเทศตนได้ นอกจากนี้ยังสามารถดำเนินการตรวจสอบย้อนหลังและขอเข้าเยี่ยมชมโรงงาน ณ ประเทศสมาชิกที่ส่งออกได้อีกด้วย

(6) อายุของหนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า (Validity Period of the Certificate of Origin)

หนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า (CO Form D) มีอายุ 12 เดือนนับจากวันที่ออก CO Form D และผู้นำเข้าต้องยื่น CO Form D ต่อหน่วยงานศุลกากรของประเทศสมาชิกผู้นำเข้าภายในกำหนดเวลาดังกล่าว

อย่างไรก็ดี มีข้อยกเว้นให้หน่วยงานศุลกากรของประเทศสมาชิกผู้นำเข้าพิจารณารับ CO Form D ที่ยื่นหลังจากสิ้นสุดกำหนดเวลายื่นได้ หากเกิดเหตุสุดวิสัยหรือเหตุอื่นใดที่เกินกว่าวิสัยการควบคุมของผู้ส่งออกอันสามารถรับฟังได้ รวมถึงกรณีที่สินค้านั้นถูกนำเข้ามาก่อน ที่ CO Form D ฉบับนั้นจะหมดอายุด้วย

(7) การยกเว้นการใช้หนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า (Waiver of Certificate of Origin)

มูลค่าสินค้าที่ได้รับการยกเว้นการใช้หนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า (CO Form D) คือ ไม่เกิน 200 เหรียญสหรัฐฯ ตามราคา FOB และให้ยอมรับการรับรองโดยผู้ส่งออกในการสำแดงว่าสินค้านั้นมีถิ่นกำเนิดในประเทศสมาชิกผู้ส่งออก รวมทั้งให้ใช้วิธีปฏิบัติทำนองเดียวกันนี้กับสินค้าที่ส่งทางไปรษณีย์ที่มีมูลค่าไม่เกิน 200 เหรียญสหรัฐฯ ตามราคา FOB ด้วย

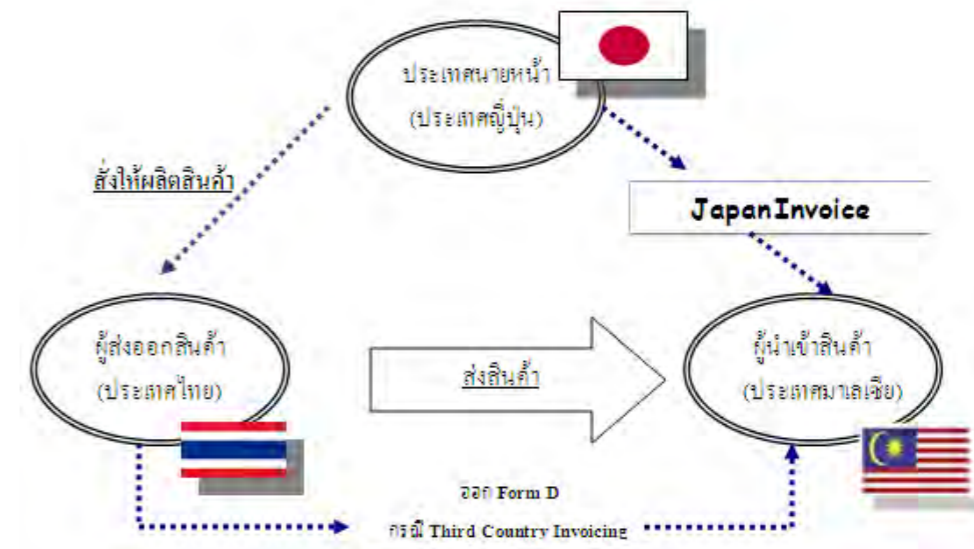
(8) การซื้อขายผ่านประเทศที่สาม (Third Country Invoicing)

เนื่องจากการดำเนินธุรกิจในปัจจุบันมีการซื้อขายผ่านตัวแทนมากขึ้น ประเทศสมาชิกอาเซียนจึงได้กำหนดระเบียบปฏิบัติเรื่องการซื้อขายผ่านประเทศที่สาม (Third Country Invoicing) ขึ้น เพื่ออนุญาตให้สินค้าที่ส่งออกจากประเทศสมาชิกภาคี โดยมีหนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า (CO Form D) ได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร D

แม้ว่าใบกำกับราคาสินค้า (sales invoice) จะออกโดยบริษัทที่ตั้งอยู่ในประเทศที่สาม (ซึ่งอาจเป็นประเทศนอกภาคี ความตกลง) หรือโดยผู้ส่งออกในประเทศสมาชิกอาเซียนที่รับผิดชอบบริษัทนั้น โดยที่สินค้านั้นจะต้องมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนดภายใต้ ROO และผู้ส่งออกจะต้องระบุในการขอ CO Form D ว่าเป็นการส่งออกโดยใช้ Invoice ของประเทศที่สามด้วย

ตัวอย่างการขอหนังสือรับรองฯ ฟอรัม

กรณี Third Country Invoicing

แนวทางการปฏิบัติกรณี Third Country Invoicing มีดังนี้

- 1) ผู้ส่งออกจะต้องแจ้งความประสงค์ขอส่งออกภายใต้กรณี Third Party Invoicing เมื่อยื่นขอหนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า (CO Form D)
- 2) ในกรณีที่มีเอกสาร Third Country Invoice ผู้ส่งออกจะต้องนำเอกสารดังกล่าวมายื่นประกอบการขอ CO Form D ด้วย
- 3) ในกรณีที่ไม่สามารถนำหมายเลขอ้างอิงและราคา FOB ของ Third Country Invoice มาประกอบการยื่นขอ CO Form D ได้ หน่วยงานผู้มีอำนาจในการออกหนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า (Issuing Authority) อาจใช้ข้อมูลจาก Invoice ของผู้ผลิตระบุในช่องที่เกี่ยวข้องของ CO Form D แทน
- 4) ควรระบุชื่อบริษัทและประเทศนายหน้า ในช่องที่ 7 ของ Form D
- 5) ผู้ประกอบการ จะต้องทำเครื่องหมายในช่องที่ 13 (Third Party Invoicing) ของ CO Form D เพื่อเป็นหลักฐานสำหรับหน่วยงานศุลกากรของประเทศสมาชิกผู้นำเข้าในการตรวจสอบความถูกต้องระหว่างข้อมูลที่ปรากฏบน CO Form D กับ Invoice ที่แนบมาพร้อมกับ CO Form D ฉบับดังกล่าว

การรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า ด้วยตนเอง

(Self-Certification)

ปัจจุบันอาเซียนได้พัฒนาระบบการอำนวยความสะดวกทางการค้าระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนให้มากยิ่งขึ้นเพื่อรองรับการเคลื่อนย้ายสินค้าที่ได้แหล่งกำเนิดภายในอาเซียนโดยเสรี (Free Flow of ASEAN Originating Goods) และรองรับการขยายตัวทางการค้าของอาเซียนที่มีแนวโน้มขยายตัวสูงขึ้นในอนาคต

Self-Certification คือ ระบบการรับรองถิ่นกำเนิดสินค้าด้วยตนเองของผู้ส่งออก เป็นระบบที่อนุญาตให้ผู้ประกอบการ/ผู้ส่งออกที่มีความน่าเชื่อถือ และมีความรู้ในเรื่องหลักเกณฑ์ถิ่นกำเนิดสินค้าที่จะส่งออกเป็นอย่างดี โดยในปัจจุบันมีโครงการนำร่องด้วยกันทั้งสิ้น 2 โครงการ (Pilot Project) โดยโครงการนำร่องฯ ที่ 1 ประกอบด้วย สิงคโปร์ บรูไน มาเลเซีย ไทย (ไทยเริ่มใช้ 28 ตุลาคม 2554) กัมพูชา และเมียนมา ในขณะที่โครงการนำร่องฯ ที่ 2 ประเทศสมาชิกโครงการประกอบด้วย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย ลาว ไทย (ไทยเริ่มใช้ 1 พฤษภาคม 2558) และเวียดนาม

ระเบียบปฏิบัติระบบการรับรองถิ่นกำเนิดสินค้าด้วยตนเองของผู้ส่งออก โครงการนำร่องฯ ที่ 1

ผู้ส่งออกสามารถรับรองแหล่งกำเนิดสินค้าได้ด้วยตนเองลงบนใบกำกับสินค้า (Invoice) หรือ เอกสารการค้าอื่นๆ (กรณีที่ไม่มี Invoice ให้ใช้ Billing Statement, Delivery Order หรือ Packing List) และต้องระบุคำรับรองถิ่นกำเนิดสินค้าลงบน Invoice โดยรายละเอียดของข้อความการรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า ประกอบด้วย Certified Exporter Number, ประเทศที่ได้ถิ่นกำเนิดสินค้า และเกณฑ์การได้ถิ่นกำเนิดสินค้า ดังนี้

“The Exporter of the product(s) covered by this document (Certified Exporter No.....) declares that, except where otherwise clearly indicated, the products satisfy the Rules of Origin to be considered as ASEAN Originating Products under ATIGA (ASEAN country of origin: .....), with origin criteria: ..... .”

(Sign) .....
(.....)

หมายเหตุ ข้อความข้างต้น ผู้ส่งออกสามารถพิมพ์ หรือ สแตมป์ตรายาง และเขียนข้อความลงในช่องว่าง ผู้ส่งออกที่สนใจเข้าร่วมโครงการนำร่องฯ ที่ 1 ต้องขึ้นทะเบียนเป็นผู้ส่งออกที่ได้รับอนุญาต (Certified Exporter) กับกรมการค้าต่างประเทศ และมีคุณสมบัติ ดังนี้

- 1) เป็นนิติบุคคลที่เป็นผู้ผลิตที่ส่งออกเอง หรือเป็นผู้ส่งออก
- 2) มีความรู้เรื่องหลักเกณฑ์ถิ่นกำเนิดสินค้าที่จะส่งออก
- 3) สามารถใช้หลักเกณฑ์ถิ่นกำเนิดสินค้าได้อย่างถูกต้อง

โดยมีประวัติเคยได้รับ Form D หรือ ผ่านการอบรมด้านความรู้เกี่ยวกับกฎถิ่นกำเนิดสินค้า รายละเอียดเป็นไปตามประกาศกรมการค้าต่างประเทศ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการขึ้นทะเบียนและการรับรองถิ่นกำเนิดสินค้าด้วยตนเองตามความตกลงการค้าสินค้าของอาเซียน พ.ศ. 2558 /ประกาศกรมการค้าต่างประเทศ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการขึ้นทะเบียนและการรับรองถิ่นกำเนิดสินค้าตามความตกลงการค้าสินค้าของอาเซียน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 และประกาศกรมการค้าต่างประเทศ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการขึ้นทะเบียนและการรับรองถิ่นกำเนิดสินค้าตามความตกลงการค้าสินค้าของอาเซียน (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2559

ระเบียบปฏิบัติระบบการรับรองถิ่นกำเนิดสินค้าด้วยตนเองของผู้ส่งออก โครงการนำร่องฯ ที่ 2

ผู้ส่งออกสามารถรับรองแหล่งกำเนิดสินค้าได้ด้วยตนเองลงบนใบกำกับสินค้า (Invoice) และต้องระบุคำรับรองถิ่นกำเนิดสินค้าลงบน Invoice เท่านั้น โดยรายละเอียดของข้อความในการรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า ประกอบด้วย Certified Exporter Authorization Code, พิกัดศุลกากร (HS Code), ประเทศที่ได้ถิ่นกำเนิดสินค้า และเกณฑ์การได้ถิ่นกำเนิดสินค้า ดังนี้

“The Exporter of the product(s) covered by this document (Certified Exporter Authorization Code.....) declares that, except where otherwise clearly indicated, the products (HS Code/s:.....) satisfy the Rules of Origin to be considered as ASEAN Originating Products under ATIGA (ASEAN country of origin: .....) with origin criteria: ..... .

.....

Signature over Printed Name of
the Authorized Signatory”

ผู้ส่งออกที่สนใจเข้าร่วมโครงการนำร่องฯ ที่ 2

ต้องเป็นผู้ผลิตเท่านั้นและต้องขึ้นทะเบียนเป็นผู้ส่งออก ที่ได้รับอนุญาต (Certified Exporter) กับกรมการค้าต่างประเทศ รายละเอียดเป็นไปตามประกาศกรมการค้าต่างประเทศ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการขึ้นทะเบียนและการรับรองถิ่นกำเนิดสินค้าตามความตกลงการค้าสินค้าของอาเซียน พ.ศ. 2558

หน่วยงานผู้มีอำนาจในการออก หนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า

(Issuing Authorities)

1 เขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล

- สำนักบริการการค้าต่างประเทศ อาคารกรมการค้า
ต่างประเทศ ชั้น 3 สนามบินน้ำ จ.นนทบุรี
โทร 02-547-4753, 02-547-4832 โทรสาร 0-2547-4754-7
- อาคารตรวจสอบสินค้าขาออก เขตปลอดอากร ดิเกซซี -1 ชั้น 1 ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ
โทร 02-134-0941, 02-134-0942, 02-134-0944
โทรสาร 02-134-0946
- ศูนย์บริการส่งออกแบบเบ็ดเสร็จกรมส่งเสริมการค้า
ระหว่างประเทศ ถนนรัชดาภิเษก กรุงเทพฯ
โทร 02-511-3021-8 โทรสาร 02-511-3029

2 สำนักงานพาณิชย์จังหวัด

ผู้ส่งออกที่สนใจสามารถสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่
กองสิทธิประโยชน์ทางการค้า

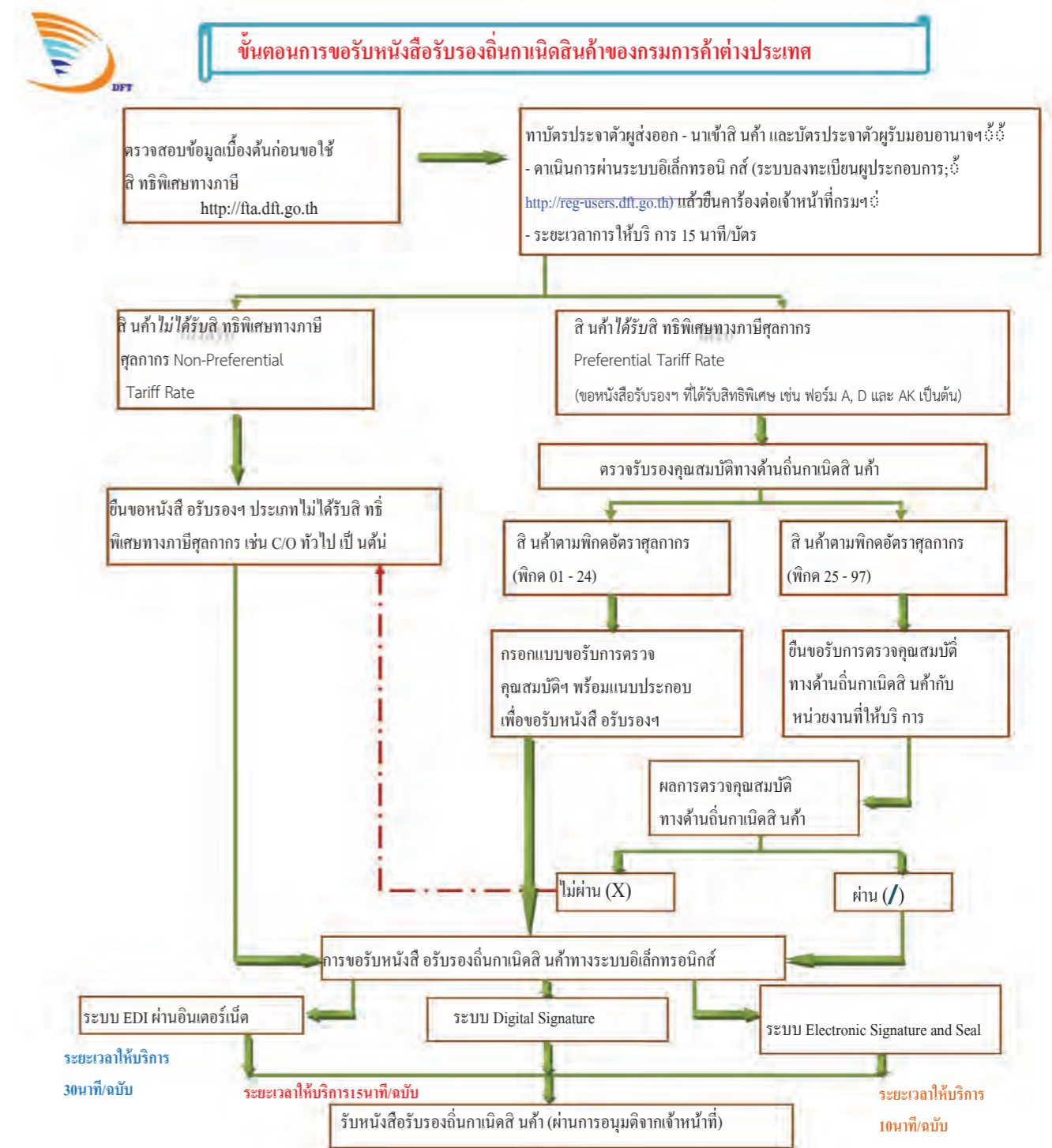
โทร.0-2547-4872 โทรสาร 0-2547-4816

E-mail:tpdft@moc.go.th

Website :www.dft.go.th =>บริการจากกรม=>สิทธิประโยชน์ทางการค้า=>เขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) =>ความตกลง
และเอกสารแนบ

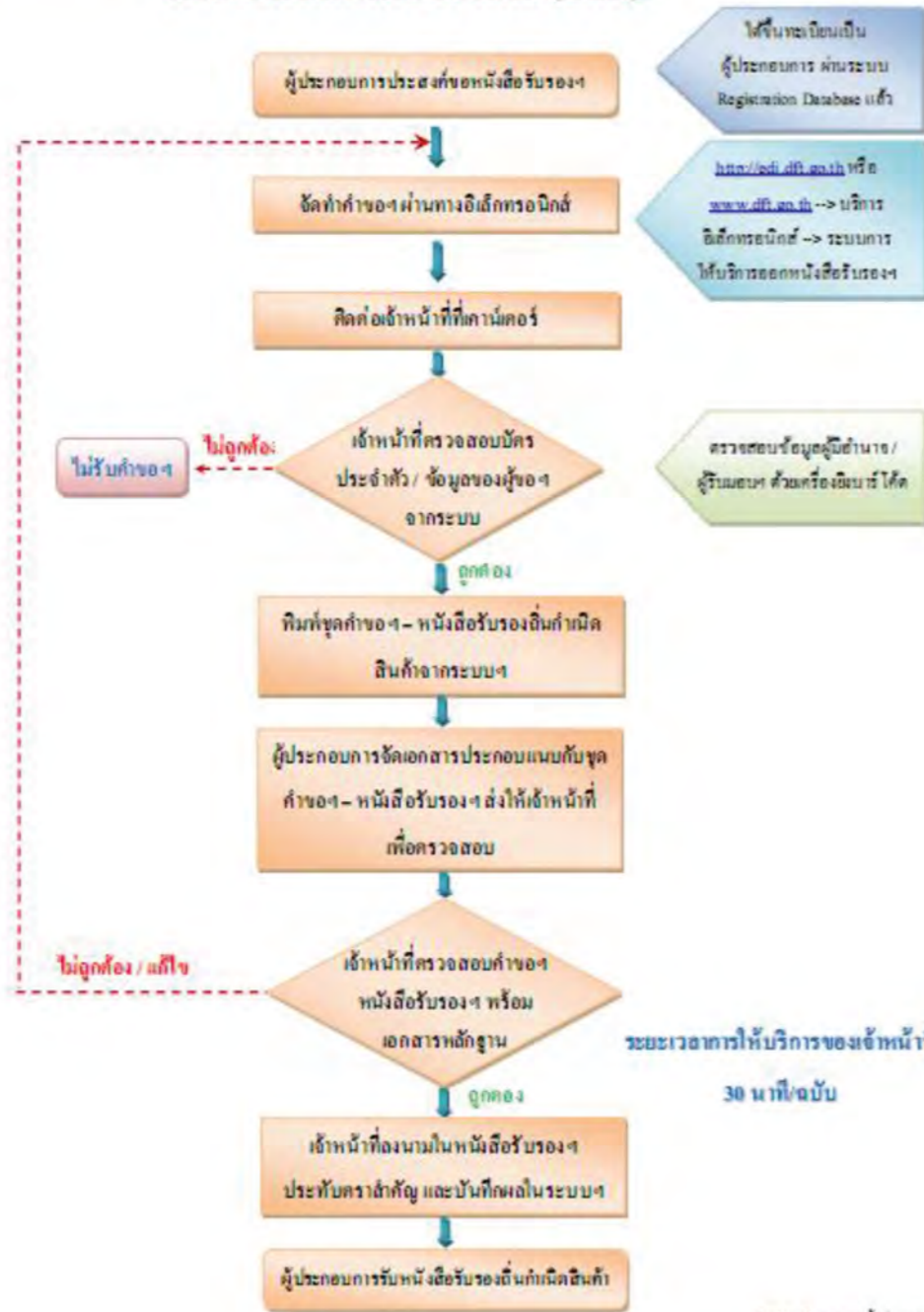
ภาคผนวก

➤ เอกสารแนบประกอบการขอรับหนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า

1. ต้นฉบับ หรือสำเนาใบกำกับสินค้า (Invoice)
2. ต้นฉบับ หรือสำเนาใบตราส่งสินค้า (Bill of Lading; B/L หรือ Air Way Bill; AWB หรือ เอกสารการขนส่งต่างๆ)
3. กรณีสินค้าพิกัดอัตราศุลกากรตอนที่ 01 - 24 :แนบแบบขอรับการตรวจคุณสมบัติของสินค้าทางด้านถิ่นกำเนิดเพื่อขอใช้สิทธิพิเศษทางด้านภาษีศุลกากร

ขั้นตอนการขอและให้บริการออกหนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า
ทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ (EDI)

ระยะเวลาการให้บริการของเจ้าหน้าที่
30 นาที/ฉบับ

สำนักงานการค้าต่างประเทศ
สำนักบริการการค้าต่างประเทศ

ORIGINAL

1. Goods consigned from (Exporter's business name, address, country)		Reference No.			
2. Goods consigned to (Consignee's name, address, country)		ASEAN TRADE IN GOODS AGREEMENT/ ASEAN INDUSTRIAL COOPERATION SCHEME CERTIFICATE OF ORIGIN (Combined Declaration and Certificate) FORM D Issued in THAILAND (Country) See Overleaf Note			
3. Means of transport and route (as far as known)		4. For Official Use			
Departure date		☐ Preferential Treatment Given Under ASEAN Trade in Goods Agreement ☐ Preferential Treatment Given Under ASEAN Industrial Cooperation Scheme ☐ Preferential Treatment Not Given (Please state reason(s))			
Vessel's name / Aircraft etc.		Signature of Authorised Signatory of the Importing Country			
Port of Discharge					
5. Item number	6. Marks and numbers on packages	7. Number and type of packages, description of goods (including quantity where appropriate and HS number of the importing country)	8. Origin criterion (see Overleaf Note)	9. Gross weight or other quantity and value (FOB) where RVC is applied	10. Number and date of invoice
11. Declaration by the exporter: The undersigned hereby declares that the above details and statement are correct; that all the goods were produced in _____ (Country) and that they comply with the origin requirements specified for these goods in the ASEAN Trade in Goods Agreement for the goods exported to _____ (Importing Country). Place and date, signature of authorised signatory		12. Certification: It is hereby certified, on the basis of control carried out, that the declaration by the exporter is correct. Place and date, signature and stamp of certifying authority			
13. ☐ Third Country Invoicing ☐ Exhibition ☐ Accumulation ☐ De Minimis ☐ Back-to-Back CO ☐ Issued Retroactively ☐ Partial Cumulation					

No. 0000000

OVERLEAF NOTES

1. Member States which accept this form for the purpose of preferential treatment under the ASEAN Trade in Goods Agreement (ATIGA) or the ASEAN Industrial Cooperation (AICO) Scheme: BRUNEI DARUSSALAM CAMBODIA INDONESIA LAO PDR MALAYSIA MYANMAR PHILIPPINES SINGAPORE THAILAND VIETNAM
2. CONDITIONS: The main conditions for admission to the preferential treatment under the ATIGA or the AICO Scheme are that goods sent to any Member States listed above must:
- (i) fall within a description of products eligible for concessions in the country of destination;
  - (ii) comply with the consignment conditions in accordance with Article 32 (Direct Consignment) of Chapter 3 of the ATIGA; and
  - (iii) comply with the origin criteria set out in Chapter 3 of the ATIGA.
3. ORIGIN CRITERIA: For goods that meet the origin criteria, the exporter and/or producer must indicate in Box 8 of this Form, the origin criteria met, in the manner shown in the following table: Circumstances of production or manufacture in the first country named in Box 11 of this form Insert in Box 8
- (a) Goods wholly obtained or produced in the exporting Member State satisfying Article 27 (Wholly Obtained) of the ATIGA “WO”
  - (b) Goods satisfying Article 28 (Non-wholly obtained) of the ATIGA Regional Value Content Percentage of Regional Value Content, example “40%” Change in Tariff Classification The actual CTC rule, example “CC” or “CTH” or “CTSH” Specific Processes “SP” Combination Criteria The actual combination criterion, example “CTSH + 35%”
  - (c) Goods satisfying paragraph 2 of Article 30 (Partial Cumulation) of the ATIGA “PC x%”, where would be the percentage of Regional Value Content of less than 40%, exaple “PC 25%”
4. EACH ARTICLE MUST QUALIFY: It should be noted that all the goods in a consignment must qualify separately in their own right. This is of particular relevance when similar articles of different sizes or spare parts are sent.
5. DESCRIPTION OF PRODUCTS: The description of products must be sufficiently detailed to enable the products to be identified by the Customs Officers examining them. Name of manufacturer and any trade mark shall also be specified.
6. HARMONISED SYSTEM NUMBER: The Harmonised System number shall be that of in ASEAN Harmonised Tariff Nomenclature (AHTN) Code of the importing Member State.
7. EXPORTER: The term “Exporter” in Box 11 may include the manufacturer or the producer.
8. FOR OFFICIAL USE: The Customs Authority of the importing Member State must indicate (v) in the relevant boxes in column 4 whether or not preferential treatment is accorded.
9. MULTIPLE ITEMS: For multiple items declared in the same Form D, if preferential treatment is not granted to any of the items, this is also to be indicated accordingly in box 4 and the item number circled or marked appropriately in box 5.
10. THIRD COUNTRY INVOICING: In cases where invoices are issued by a third country, “the Third Country Invoicing” box should be ticked (v) and such information as name and country of the company issuing the invoice shall be indicated in box
11. BACK-TO-BACK CERTIFICATE OF ORIGIN: In cases of Back-to-Back CO, in accordance with Rule 11 (Back-to-back CO) of Annex 8 of the ATIGA, the “Back-to-Back CO” box should be ticked (v).
12. EXHIBITIONS: In cases where goods are sent from the exporting Member State for exhibition in another country and sold during or after the exhibition for importation into a Member State, in accordance with Rule 22 of Annex 8 of the ATIGA, the “Exhibitions” box should be ticked (v) and the name and address of the exhibition indicated in box 2.
13. ISSUED RETROACTIVELY: In exceptional cases, due to involuntary errors or omissions or other valid causes, the Certificate of Origin (Form D) may be issued retroactively, in accordance with paragraph 2 of Rule 10 of Annex 8 of the ATIGA, the “Issued Retroactively” box should be ticked (v).
14. ACCUMULATION: In cases where goods originating in a Member State are used in another Member State as materials for finished goods, in accordance with paragraph 1 of Article 30 of the ATIGA, the “Accumulation” box should be ticked (v).
15. PARTIAL CUMULATION (PC): If the Regional Value Content of the material is less than forty percent (40%), the Certificate of Origin (Form D) may be issued for cumulation purposes, in accordance with paragraph 2 of Article 30 of the ATIGA, the “Partial Cumulation” box should be ticked (v).
16. DE MINIMIS: If a good that does not undergo the required change in tariff classification does not exceed ten percent (10%) of the FOB value, in accordance with Article 33 of the ATIGA, the “De Minimis” box should be ticked (v).

Asean Economics Community

THAILAND

LOAS

CAMBODIA

MYANMAR

BRUNEI

VIETNAM

MALAYSIA

PHILIPPINES

INDONESIA

SINGAPORE

ASEAN

